gemeente roerdalen

Brief aan de gemeenteraad

zaaknummer
Z23-035810-D194918

uw kenmerk
2023/G016

contactpersoon
Romana Sabah

onderwerp
Advies zienswijze concept herziene begroting 2023 en concept begroting 2024 (incl. meerjaarenraming) GR Westrom

Datum
25 april 2023

telefoon
0475 - 538 888

VERZONDEN 26 APR 2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur van de GR Westrom hun zienswijze over de concept herziene begroting 2023 en de conceptbegroting 2024 & meerjarenraming 2025- 2027 naar voren brengen.

Wij adviseren u om een zienswijze in te dienen over de conceptbegroting 2024 (inclusief meerjarenraming) en daarin onderstaande opmerkingen in te verwerken:

Voorgestelde zienswijze

"De raad constateert dat Westrom een sluitende concept begroting 2024 (inclusief meerjaren doorkijk tot en met 2027) voor zienswijze voorlegt. De gemeentelijke bijdragen maken de begroting sluitend met in 2024 een onttrekking aan de opgebouwde reserves om het exploitatietekort op te vangen. Het verloop van de gemeentelijke bijdragen laat als gevolg van (economische) ontwikkelingen een oplopend effect zien. Dit is onwenselijk. Zoals bekend neemt de SW doelgroep sinds enkele jaren in versneld tempo in omvang af. Dit raakt op alle vlakken aan de exploitatie van Westrom. Nadrukkelijk wenst de raad op korte termijn inzicht te krijgen in de vraag hoe de krimp van de organisatie zich verhoudt tot de normaliter te verwachten neerwaartse effecten op de toekomstige exploitatiekosten c.q. de gemeentelijke bijdragen. In het verlengde hiervan wil de raad graag inzicht hoe de personeelskrimp is verwerkt in de strategische personeelsplanning en het effect hiervan op de toekomstige exploitatiekosten. Dit mede in relatie tot andere exploitatiekosten die beïnvloedbaar een positief financieel effect kunnen hebben. Denk daarbij onder andere aan de afschaling van kosten voor de huidige Westrom-infrastructuur.

De raad heeft eerder haar zienswijze over de begroting 2022 e.v. aangegeven dat het goed is dat begrotingstechnisch met de vorming van een krimpvoorziening wordt geanticipeerd op een

eventuele afschaling van personeel en infrastructuur. De krimpvoorziening wordt echter (voorlopig) niet meer aangehaald. De vraag van de raad staat daarmee wel nog open om te komen tot een verdere uitwerking van en concrete afspraken over de inzet van deze krimpvoorziening. De raad dringt er op aan dat hieraan voortvarend en concreet gestalte wordt gegeven.

Nu gebleken is dat de Neio niet doorgaat, geeft Westrom aan een nieuw onderzoek uit te gaan voeren naar de toekomstscenario's voor Westrom. Dit zal gaan leiden tot een actualisatie van de strategienota die in 2017 is vastgesteld. Deze geactualiseerde strategienota ziet de raad met belangstelling tegemoet. Dit in samenhang met een bijbehorend plan van aanpak en financieel meerjarenperspectief ter facilitering van de uiteindelijke krimp c.q. afschaling, waarbij de belangen van de doelgroep steeds goed in beeld dienen te blijven.

Tot slot merkt de raad op dat de pijlers in de begroting niet volledig kostendekkend zijn en dat de tekorten worden aangevuld vanuit de reserves. Dit laatste is niet wenselijk. Vanuit de afspraak kostendekkende pijlers dringen wij aan om dit principe overeind te houden. Dit door bijv. de tarieven van trajecten etc. aan te passen zodat kostendekkenheid wordt gegarandeerd en daartoe niet oneigenlijk de reserves worden ingezet. Geconstateerd wordt dat de dekkingsbijdragen in de begroting 2024 al zijn herijkt. De raad vindt dit een goede ontwikkeling, omdat de raad van mening is dat de reserves in de (nabije) toekomst hard nodig zullen zijn om de krimp van de Westrom-organisatie te faciliteren."

Toelichting begroting 2023-2

Algemeen beeld:
Na het indienen van de begroting 2023 is de wereld om ons heen o.a. door de oorlog in Oekraïne flink veranderd. Westrom is geconfronteerd met forse (deels inmiddels bekende) prijsstijgingen en vind het belangrijk om vroegtijdig een herziene begroting 2023 af te geven die sluit met een negatief exploitatieresultaat.

Onderstaande uitgangspunten waarop de herziene begroting is gebaseerd zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten.

- De realisatie van circa 612 fte's arbeidsovereenkomsten Wsw van de deelnemende gemeenten en de realisatie van circa 24 fte's Begeleid Werken;
- De realisatie van circa 46 PW-fte's met indicatie Beschut Werk en circa 28 PW-fte's met loonkostensubsidie (= conform realisatie Januari 2023);
- Uitbesteding re-integratieactiviteiten door gemeenten op tenminste het bestedingsniveau van 2022;
- Uitbesteding te plaatsen Beschut Werk door gemeenten binnen de kaders van de Participatiewet;
- Een dekkingsbijdrage van € 7.700 per persoon BuW en € 6.900 per persoon PW;
- De loonkosten Wsw 2023 zijn ten opzichte van 2022 geïndexeerd met 2,93%. Het personeelsverloop Wsw over de jaren 2023 tot en met 2027 is gebaseerd op het

bekend verloop op basis van de pensioendata vermeerderd met jaarlijks een extra verloop van 2%;

- De te ontvangen Rijksbijdrage Wsw over de jaren 2023 tot en met 2027 wordt begroot op basis van de Septembercirculaire 2022 en is voor het jaar 2023 eveneens eenmalig geïndexeerd met 2,93%;
- Een gemeentelijke bijdrage van € 1.05 miljoen conform het niveau van de primaire begroting 2023;
- Een gemeentelijke bijdrage van € 530.000 voor de infrastructuur;
- Een onttrekking aan de bestemmingsreserves voor ca. € 1.04 miljoen ter dekking van het gebudgetteerd exploitatietekort;
- Als indexering van de reguliere loonkosten is het principeakkoord van 21 februari 2023 aangehouden. Dit komt voor 2023 neer op een vaste verhoging van € 240 plus een indexering van 2%. Voor 2024 is uitgegaan van een stijging per 1 april van 5% (effectief 3,75%). Voor de jaren erna wordt jaarlijks met 2,0% gerekend.

De herziene begroting 2023 sluit met een negatief resultaat van € 1.04 miljoen in 2023 welke middels een onttrekking aan de bestemmingsreserves wordt gedekt.

Ontwikkeling in de begrote kosten

In de herziene begroting 2023 is gerekend met een hogere toegevoegde waarde. Daar tegenover staan hogere reguliere personeelskosten als gevolg van de aangekondigde loonkostenstijging cao SGO. Ook de overige bedrijfskosten zijn omhoog bijgesteld. Zo is er rekening gehouden met € 200.000 hogere energiekosten € 350.000 overige kosten waarvan de stijging van de huur (€ 135.000) en de kosten voor onderhoud en aanschaf (€ 110.000) grote onderdelen zijn.

Ook de stijging van het minimumloon per 1 januari 2023 met 10,15% heeft tot een bijstelling geleid binnen de loonkosten van Beschut Werkers en de Participatiewetters.

De gemeentelijke bijdrage vormt normaal gesproken de sluitpost voor de begroting van Westrom. Echter, wordt in de herziene begroting 2023 het gepresenteerde exploitatietekort gedekt vanuit de aanwezige en opgebouwde reserves.
Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage voor Roerdalen in 2023 gehandhaafd blijft op € 186.081.

Toelichting begroting 2024:

De concept begroting 2024 is opgesteld op basis van de huidige kennis en stand van zaken. Het dagelijks bestuur van Westrom beraadt zich over de toekomst van Westrom op de middellange en lange termijn. De uitkomst van dit proces is van invloed op de meerjarenraming in de concept begroting. Westrom geeft aan dat zodra er helderheid is over de toekomstvisie deze door middel van een themasessie behandeld gaat worden.

De concept begroting 2024 is opgesteld conform de regels van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en bestaat uit drie onderdelen: een directieverslag, een beleidsbegroting, een financiële begroting en een bijlage met de gemeentelijke tabellen. In de begroting zijn ook een aantal verplichte paragrafen opgenomen. De voor de concept begroting 2024 gehanteerde uitgangspunten zijn:

- De realisatie van circa 576 fte's arbeidsovereenkomsten Wsw van de deelnemende gemeenten en de realisatie van circa 23 fte's Begeleid Werken;
- Uitbesteding re-integratieactiviteiten door gemeenten op tenminste het bestedingsniveau van 2022;
- Uitbesteding te plaatsen beschut werk door gemeenten binnen de kaders van de Participatiewet;
- Een dekkingsbijdrage van € 8.500 per persoon BuW en € 6.000 per persoon PW;
- Ten behoeve van prognose prijspeil 2024, hanteren ze een indexering 2,93% voor prijspeil 2023 en 3,0% voor prijspeil 2024 op de loonkosten Wsw ten opzichte van 2022, waarbij het personeelsverloop gerelateerd wordt aan pensioen en 2% extra uitstroom;
- De te ontvangen Rijksbijdrage Wsw wordt begroot op basis van de Septembercirculaire 2022 eveneens geïndexeerd met resp. 2,93 % en 3,0%;
- Een gemeentelijke bijdrage van € 0,9 miljoen ter gedeeltelijke dekking van het exploitatietekort;
- Een gemeentelijke bijdrage van € 530.000 voor de infrastructuur;
- Een onttrekking aan de bestemmingsreserves voor ca. € 1,3 miljoen ter dekking van het gebudgetteerd exploitatietekort;
- Een indexering van de reguliere loonkosten o.b.v. het principeakkoord in 2023 (= € 240 vast + 2%) en 5% (effectief 3,75%) in 2024 en jaarlijks 2% (2025 tot en met 2027)
- Toepassing van de regeling van het lage-inkomensvoordeel (LIV) of het loonkostenvoordeel (LKV);

Als gevolg van diverse (economische) ontwikkelingen in de afgelopen jaren sluit de begroting 2024 met een negatief resultaat van € 1.269.000. De meerjarenbegroting sluit echter wel met een (licht) positief resultaat. Waar in 2024 ervoor wordt gekozen om het negatieve exploitatieresultaat nog op te vangen vanuit de opgebouwde reserves, wordt in 2025 en volgende jaren een hogere gemeentelijke bijdrage geraamd.

De toegevoegde waarde komt steeds verder onder druk te staan. Daarbij past wel de kanttekening dat in de begroting meerjarig de kosten voor personeel en de overige kosten vooralsnog nagenoeg op hetzelfde niveau blijven in afwachting van de definitieve besluitvorming over het traject "doorontwikkeling Participatiewet" en de alsdan eventueel benodigde inzet van de gevormde krimpvoorziening. Dit vraagt nadrukkelijk de aandacht van Westrom in de sturing van haar bedrijfsvoering en het beheersen van de risico's. De belangrijkste oorzaken van de (toenemende) druk op de toegevoegde waarde bestaan uit de hogere uitstroom SW-medewerkers, een vooralsnog beperkte instroom van de nieuwe (en kwetsbaardere) doelgroep medewerkers (o.a. beschut werkers nieuwe stijl) en de vergrijzing van de huidige SW-doelgroep met als gevolg een afnemende productiviteit.

Ontwikkeling in begrote kosten

Westrom geeft in de begroting aan qua kosten op het gemiddelde niveau van de sector te bevinden. Waarbij de afgelopen jaren de lasten fors zijn terug gebracht. Echter vanaf 2023 ziet Westrom vanwege de hoge inflatie een forse kostenstijging tegemoet, die vertaald is in de Herziene Begroting 2023 en de Primaire Begroting 2024. Het overgrote deel van deze kostenstijgingen doet zich in de hele sector voor waarmee Westrom niet afwijkt van de trend. Wat betreft de reguliere personeelsbezetting ziet Westrom al enkele jaren een stapsgewijze daling, die meebeweegt met de krimpende bezetting. Op basis van de doorrekening van het - onlangs bekendgemaakte - principeakkoord van de cao SGO krijgt ook Westrom te maken met een forse stijging van de reguliere personeelskosten. Ook de overige bedrijfskosten stijgen vanwege hoge doorgevoerde indexaties van overige (vaste) leveranciers.

Ontwikkeling in de begrote bijdrage/baten

Voor gemeente Roerdalen ziet het in de begroting 2024 meerjarig opgenomen verloop in de gemeentelijke bijdrage er als volgt uit:

	2024	**2025**	**2026**	**2027**
Bijdrage Roerdalen	€ 183.348	€ 375.820	€ 382.086	€ 413.775

Zoals bekend worden vanaf de begroting 2019 voor de te betalen gemeentelijke bijdrage(n) aangepaste (kosten-) verdeelsleutels gehanteerd op basis van de regeling "Verdeling baten en lasten Westrom". Uitgangspunt hierbij is dat de gemeentelijke bijdrage(n) aan de Westrom in het negatief subsidieresultaat verrekend worden naar rato van de loonsom Sw'ers per deelnemende gemeente van het voorbije jaar. De gemeentelijke bijdrage ter bekostiging van een deel van de infrastructuur kent een andere verdeelsleutel namelijk op basis van inwoneraantal per (vaste) peildatum 31 december 2016 voor de restant huurperiode van het bedrijfspand De Hanze.

De ontwikkeling van de totale gemeentelijke bijdragen (van de vijf GR-gemeenten) aan het tekort van Westrom ontwikkelt zich de komende jaren als volgt:

	2024	2025	2026	2027
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.430.000	€ 2.905.000	€ 2.980.000	€ 3.280.000

Doordat het exploitatietekort in 2024 door de opgebouwde reserves gedekt wordt, betekent bovenstaande tabel een stijging van de bijdrage in het tekort vanaf 2025. In 2024 wordt de begroting enkel aangepast ten gevolge van een herverdeeleffect.

Kanttekeningen

Krimp doelgroep

De afgelopen jaren is gebleken dat de SW doelgroep in omvang sneller afneemt dan verwacht, sterk aan het vergrijzen is en in toenemende mate te maken krijgt met aanvullende arbeidsbeperkingen. Daarnaast blijft de instroom van de nieuwe doelgroep PW (inclusief Beschut Werk 2.0) achter en blijkt deze tot nu toe qua inzetbaarheid ook kwetsbaarder te zijn. Deze factoren in hun onderlinge samenhang leiden er toe dat de ontwikkeling van de Toegevoegde Waarde de komende jaren steeds meer onder druk komt te staan en daarmee ook het operationeel resultaat van Westrom. Het blijft dus van groot belang dat Westrom via haar strategisch portfoliobeleid tijdig weet in te spelen op de wijzigingen in product-markt combinaties in samenhang met de inzetbaarheid/beschikbaarheid van de doelgroepmedewerkers (SW en PW) en het te verwachten krimpscenario.

Krimpscenario Westrom

In 2022 is (vooralsnog) voor het laatst de krimpvoorziening binnen Westrom aangehaald. De uitwerking van de inzet van deze krimpvoorziening in concrete afspraken en spelregels dient nog plaats te vinden en door het DB van Westrom te worden besloten. Dit in afwachting van de definitieve besluitvorming over de Doorontwikkeling P-wet. Het spreekt voor zich dat eenduidige afspraken over de inzet van deze krimpvoorziening gewenst zijn. Zoals bekend is de Westrom-begroting weliswaar opgesteld vanuit een krimp-scenario, maar de uiteindelijke uitkomsten van het traject Doorontwikkeling P-wet zullen mogelijk leiden tot een versnelling van deze krimp. Dit zal dan ook in financiële en organisatorische zin gevolgen hebben voor Westrom.
Gelet op de hoogte van de krimpvoorziening eind 2021 en de storting in het boekjaar 2022, heeft het bestuur besloten om vanaf de begroting 2023 voorlopig *niet* meer te storten in deze voorziening. Of en in welke mate Westrom de opgebouwde krimpvoorziening nodig heeft hangt mede af van de ontwikkeling van de PW-doelgroep.

Financiële verantwoording

Het effect op de begroting:

Gemeentelijke bijdrage 2023-2027	*BW 2023*	*2024*	*2025*	*2026*	*2027*
Begroting Westrom	186.081	183.348	375.820	382.086	413.775
Begroting Roerdalen	186.081	168.897	173.796	174.919	174.919
Mutatie op begroting Roerdalen	*0*	*-14.451*	*-202.024*	*-207.167*	*-238.856*

De aangepaste bijdragen worden verwerkt in de Kadernota 2024 en Meerjarenbegroting 2024-2027.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

De secretaris, De burgemeester,

J.J.W.M. L'Ortije mr. M.D. de Boer-Beerta